

ANÀLISI DAFO I RECOMANACIONS

Resultats del 1r seminari de treball *L'educació per al desenvolupament en els estudis de grau. Construint una universitat crítica i compromesa*

15 de gener de 2015

Casa Convalescència UAB, Barcelona

1 Anàlisi DAFO

1.1 Debilitats

Relacions universitat – societat civil

- Desconnexió entre professorat, estudiants i societat civil. Desconeixement mutu que permet l'existència d'iniciatives similars en paral·lel que estan totalment desconnectades.
- La desconnexió entre universitat i societat civil depèn molt de l'entorn social de la universitat (ex. no és el mateix a BCN que a Lleida, a Lleida formen part de la coordinadora d'ONGs i els contactes són molt més fluïts, en un context més gran com Barcelona aquesta connexió és més difícil)

Política universitària

- Manca de reconeixement acadèmic cap el professorat de les activitats vinculades a l'EpD
- Manca de suport institucional en les activitats vinculades a l'EpD
- Manca d'interès institucional per potenciar l'EpD i dotar-la de rellevància.
- Manca de capacitat de lideratge de les universitats públiques per incorporar i liderar aquest canvi (la incorporació dels principis i temàtiques afins a l'EpD com a element clau destacat del valor de la universitat), cosa que si que estan fent algunes universitats privades.

Estructura universitària

- Especialització curricular i fragmentació del coneixement que dificulta la implementació de propostes transversals
- Poca capacitat de gestió transversal a la universitat: es parla molt de transversalitat però no existeixen formes per gestionar-la
- Limitacions imposades pel calendari acadèmic i el temps disponible (ex. les activitats vinculades a assignatures necessiten una calendarització i ritme molt específics perquè siguin factibles)
- Condicionaments de la docència reglada i de l'organització acadèmica: calendari, estructura plans estudis, reducció de la plantilla, número d'estudiants, etc.
- Incomprensió respecte el potencial de l'EpD al pla d'estudis que tenim. No s'hi ha pensat, és un camp extern i no es relaciona amb el contingut que s'imparteix. Un cop es força és fàcil trobar implicacions relacionades amb totes les titulacions, però si no es fa evident aquestes vinculacions no són conscients o es desconeixen.

Rol dels actors directes (professorat i alumnat)

- El professorat no és conscient de les implicacions ideològiques, ambientals, polítiques... de la matèria que està donant
- Reticència al canvi del professorat
- Resistències del professorat a la introducció de nous continguts i metodologies.
- Necessitat de realització d'esforços molt grans (de temps, d'energia, etc) per obtenir un impacte baix en els resultats
- Metodologia d'ensenyament-aprenentatge universitària molt lineal.
- Dificultats en la participació de l'alumnat quan hi ha canvi de dinàmiques a l'aula. Si no és classe magistral es veu com una manca de contingut. Desinterès pel coneixement en si, el que interessa a la majoria de l'alumnat és aconseguir un títol.

1.2 Fortaleses

Relacions universitat – societat civil

- Existència de xarxes creades i consolidades fora de la universitat.
- L'APS estableix vincles entre universitat i teixit social.

Política universitària

- Implicacions creixents en la vida professional futura de l'estudiantat, la incorporació d'aquestes temàtiques és un element a que potencia l'atractiu de la universitat com a centre desitjat.
- Els valors dels que parlem ja formen part dels plans estratègics de les universitats, el fet que hi siguin, encara que sigui només sobre paper, és una eina per defensar la importància del que volem fer.
- Possibilitat d'establiment de xarxes nacionals i internacionals.

Estructura universitària

- Oficines de cooperació ben establertes a totes les universitats, que poden canalitzar i estimular la connexió entre facultats, rectorat i altres actors.
- Bona connexió i sintonia de les diferents oficines de cooperació universitària.
- Són metodologies treballades i estudiades, actualment ja existeix un marc que permet a la universitat créixer en aquest àmbit.
- Les universitats són les úniques institucions que concentren coneixements diversos, que poden posar-se en comú i treballar la seva interrelació.

Rol dels actors directes (professorat i alumnat)

- Existència de grups d'alumnat crític organitzat, que tenen ganes de fer coses i no els tenim en compte a l'hora de crear estratègies en EpD.
- Hi ha professorat amb interès.
- El professorat que introdueix la temàtica en fa una valoració molt positiva.
- Quan és factible la incorporació de temàtiques i metodologies afins, la resposta de l'estudiantat és bona, cal garantir-ne l'espai i organització adequats.

1.3 Amenaces

Relacions universitat – societat civil

- El terme EpD no és atractiu.
- La universitat vista com a fàbrica de títols més que com a font de coneixement.
- Valors socials predominants contraris als que volem promoure.
- Hegemonia ideològica contrària al que busca l'EpD, tant al món acadèmic com en el context social, que crea grans reticències a aquest tipus de propostes.
- El món associatiu cada vegada és més precaritzat, cosa que dificulta la seva participació en l'educació a les universitats, això trenca un dels elements de connexió entre universitat i organitzacions socials.

Política universitària

- Ingerència de l'empresa privada a la universitat, perill de la incorporació d'interessos particulars als plans d'estudi.
- Manca global de recursos a la universitat que l'apropen a l'empresa privada amb valors contraris als que intentem promoure.
- La tendència a nivell de recursos públics per potenciar aquest tipus de propostes és cada vegada menor (potser afecta més les entitats però també la universitat).
- Els pressupostos universitaris prioritzen altres elements.

Estructura universitària

- Implementació del 3+2, tornar a fer nous plans d'estudis portarà als departaments a lluitar per conservar el que ja té.

Rol dels actors directes (professorat i alumnat)

- “Menyspreu” de la gent no implicada. Resistències al canvi. És molt difícil d'explicar als que no estan implicats que les propostes són igual de vàlides a nivell de coneixement, com que no és coneixement tradicional es veu com una pèrdua de temps, els propis acadèmics no ho valoren, i aquesta manca de valoració també arriba a l'estudiantat i altres actors socials.
- Manca de valors dels acadèmics.

1.4 Oportunitats

Relacions universitat – societat civil

- Avui hi ha major consciència social i activa en relació a aquests valors.
- Les empreses també demanen aquest coneixement: per complir amb la Responsabilitat Social Corporativa, perquè entenen que la capacitat d'anàlisi global fa millors professionals, perquè cada cop hi ha més empreses, sobretot les petites, que tenen una filosofia en la línia d'EpD, etc.
- Necessitat de reforçar les xarxes entre universitats i organitzacions externes per tal d'explorar i obrir vies de treball en projectes conjunts o de manera coordinada. Una via pot ser explorar les possibilitats de fer projectes potents de manera coordinada.
- Detecció o creació i participació en xarxes amb altres nivells educatius, amb primària i secundària.

Política universitària

- Aquests temes amplien els horitzons professionals dels estudiants.
- Aprofitar els discursos i alternatives que plantegen organismes internacionals (PNUD, Càtedra UNESCO...) en la línia de l'EpD, així com aprofitar crides internacionals per impulsar propostes locals (ex. La crida dels estudiants d'econòmiques).
- Aprofundir en la vinculació de la GUNI amb l'ACUP, que està aconseguint que s'hi incorporin nous actors.
- L'agenda post 2015 i els Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS). A diferència dels objectius del mil·lenni, aquests ja no estan vinculats a països del sud sinó que obliguen a tothom, cada país hauria de tenir una estratègia per posar-los en marxa.
- L'existència del marc europeu i altres dinàmiques i organismes internacionals que aposten en la línia d'EpD.
- La Universitat ha de reconèixer la cooperació com una activitat valuosa, perquè la inclogui dins els seus objectius.

Estructura universitària

- Implementació del 3+2, tornar a fer nous plans d'estudis pot ser també la oportunitat per incorporar nous coneixements i perspectives.
- Possibilitat de fer màsters i títols propis d'aquestes temàtiques, potser fins i tot un grau. Parlem molt de transversalitzar però també cal aprofundir. O becar els que ja es fan, impulsar-los.
- Facilitat aliances de coneixement, tant que des de fora cap a la universitat (que actors externs puguin intervenir a la universitat com a professorat, investigador, etc.), com internament (que el treball en aquesta línia sigui reconegut i es comptabilitzi).
- Possibilitar l'accés a màsters a partir de competències assolides als graus, enlloc de a partir de títols de grau específics. Hi ha un moviment a nivell europeu que treballa per això.

Rol dels actors directes (professorat i alumnat)

- Aconseguir reconeixement acadèmic, és una bona oportunitat per involucrar més professors i donaria rellevància al tema.

2 Recomanacions, propostes, estratègies

Organitzacions socials i universitats

- Construir consens social, el canvi estructural no es pot fer només des de la universitat.
- Explorar relacions entre entitats i universitats, que no sempre són fàcils perquè es treballa amb ritmes molt diferents.
- Detecció de prioritats específiques i veure com vincular entitats i universitats per poder treballar temes conjunts.
- Necessitat de reforçar les xarxes entre universitats i organitzacions externes per tal d'explorar i obrir vies de treball en projectes conjunts o de manera coordinada.
- Creació de projectes europeus amb consorci entre entitats i universitat.

- Creació de xarxes internivells, amb primària i secundària. Existeix grup de treball d'EpD a l'ajuntament de BCN on hi ha internivells, etc.

Organitzacions socials

- Creació de mesures de pressió externa cap a la universitat per tal que aquesta incorpori els elements que volem treballar. La universitat és molt més sensible a les demandes que provenen de la societat que les que vénen dels seus propis membres.
- Demanda per part del teixit associatiu a les universitats, per tal de fer efectiva aquesta pressió des de fora.

Universitats

- Promoure la coordinació entre universitats.
- Facilitar l'activitat interuniversitària, cal fer pressió perquè actualment és difícil.
- Paper clau dels vicerectorats de docència o afins: que coneguin l'EpD, saber els instruments que té, fer política dins la universitat, crear sinèrgies entre els sectors implicats.
- S'estan debatent els models de transferència de la universitat actualment, cal ser en els debats, el reconeixement és de la transferència social, l'hi hem de posar nom i hem de produir un document d'activitats de transferència social que ja s'estan portant a terme i dels valors que es transmeten. Fer document on es faci evident la importància del que estem parlant perquè s'incorpori en la transferència.
- Promoure un canvi de nom, fer ús d'altres termes. No anar a remolc del que s'acabi decidint des de les ONGs, pensar quin és el terme que ens és útil d'utilitzar a nivell universitari.